

Fra Klubbens besøg hos Landbrug og Fødevarer

tirsdag, 9. oktober 2018

Besøget fandt sted i den tidligere Rådssal på 1. sal på Axelborg, hvor områdedirektør i Landbrug og Fødevarer Jens Munk Ebbesen tog imod og gav en redegørelse for situationen nationalt og internationalt på veterinær- og fødevareområdet.

Jens Munk Ebbesen er selv fra landet. Han kom i 1993 til Fødevarekontrollen og var i en periode hos overdyrlægen på slagteriet i Ringsted, inden han kom til Fødevarestyrelsen i Mørkhøj. Fødevarestyrelsen er siden flyttet til Glostrup. I 2010 blev han områdedirektør i organisationen Landbrug og Fødevarer. Han har således i år været beskæftiget med veterinær- og fødevareforhold i 25 år.

Organisationen Landbrug og Fødevarer blev etableret i 2009 og afløste den tidligere organisationsstruktur, der var etableret omkring Landbrugsrådet, Landboforeningerne og Dansk Familielandbrug (tidligere Husmandsforeningerne). Omkring disse fandtes et netværk af lokale, generelle organisationer og et netværk af faglige organisationer for planter, husdyr, mejeribrug, slagterier og grovvarer og maskiner m. m. Den nye organisationsstruktur er bygget op med en Fællesbestyrelse og et Fællesformandskab. Ved siden af disse er der en Primærbestyrelse, der tager sig af generel politik, og en Virksomhedsbestyrelse, der tager sig af forhold vedrørende virksomhederne. Under dette politiske lag findes en traditionel direktion, bestående af en administrerende direktør, der også er direktør for Seges (det tidligere videnscenter Skejby), en virksomheds- og markedsdirektør, en koncerndirektør for økonomi og service, samt en direktør for politik og kommunikation.

Landbrug og Fødevarer er en lobby-organisation, som søger at påvirke det øvrige samfund og dets beslutningstagere, herunder det politiske niveau, hvor organisationen deltager i beslutningsprocessen gennem henvendelse af egen drift og afgivelse af høringsvar. Organisation søger at opfange signaler i det omgivende samfund og kanalisere viden om disse signaler og deres forventede konsekvenser, f. eks. på forbrugsområdet, videre til det primære landbrug (landbrugsvirksomhederne) og til medlemsvirksomhederne. Disse virksomheder omfatter traditionelt virksomheder indenfor slagterier som Danish Crown og Tulip, mejerier som Arla, avlsområdet med Danbreed, grovvareselskaberne med DLG, for blot at nævne nogle ganske få. Imidlertid er medlemskredsen blevet betragteligt udvidet i de senere år og omfatter også flere

banker, realkreditvirksomheder, pensionselskaber, internationale laboratorier og forsikringsselskaber.

Landbrug og Fødevarer er en rådgivningsorganisation for primærlandbruget og medlemsvirksomhederne. For primærlandbruget sker rådgivningen i to lag således, at organisationens specialister og forskere rådgiver landbrugets konsulenter, der på dette grundlag rådgiver landmændene.

Landbrug og Fødevarer beskæftiger 1.100 personer og har repræsentanter i mange lande alt efter de erhvervsmæssige interesser i de pågældende lande. Tidligere var f. eks. London et meget vigtigt sted at være repræsenteret, nu er der kun en enkelt person. Dette hænger muligvis sammen med, at staben i Bruxelles er på 20 personer. Man kan måske mene, at der er tale om en stor organisation i betragtning af erhvervets størrelse: I 1960 var der knap 200.000 gårde, hvoraf 88 % var mindre gårde på maks. 30 ha. I 2016 var der knap 37.000 gårde, hvoraf 21 % var på mindst 100 ha. Bedrifterne bliver færre og større, men i alt går der jord fra landbrugserhvervet til udbygning af byerne, vejanlæg og naturbeskyttelsesområder.

På Jens Munk Ebbesens egne områder fylder veterinærvæsenet meget, idet dyrenes sundhedstilstand har stor betydning for mulighederne for at eksportere animalske fødevarer. For denne eksport er dog også fødevarerens sikkerhed af stor betydning, dvs. de forhold, hvorunder fødevarerne bliver tilvirket i slagterier og mejerier m.v. Landbrug og Fødevarer arbejder på disse områder samt på dyrevelfærdsområdet m. m. tæt sammen med Fødevarestyrelsen.

Landbrug og Fødevarer gennemfører risikoanalyser og rådgiver om risikohåndtering og medvirker ved udvikling af kontrolmetoder, hvor kontrollen kan gennemføres på en sådan måde, at risikoen for smittespredning som følge af kontrollen nedsættes. Organisationen deltager sammen med Fødevarestyrelsen i Det veterinære Beredskab overfor smitsomme husdyrsygdomme. Det seneste tilfælde af en sådan sygdom har været udbrud af fugleinfluenza. Andre spektakulære tilfælde har været mund- og klovesyge i England og BSE sammesteds og i Danmark. Et særligt område har gennem mange år været bekæmpelse af salmonella og senere campylobacter. I de seneste år har der været megen opmærksomhed omkring en anden husdyrsygdom, MRSA, også kaldet Methicillin-Resistent Staphylococcus Aureus. MRSA er fundet både hos svin og hos personer, der arbejder med svin (svinpassere) i flere europæiske lande. Dyrene

er sjældent særligt syge og bakterien giver også kun sjældent anledning til alvorlig sygdom hos ellers raske mennesker. Og dog har MRSA fyldt meget i medierne. Der forekommer ret mange smittede svinebesætninger, men kun 4 personer her i landet har været syge som følge af kontakt med smittede svin. Der er ikke regler i EU om MRSA, der globalt er ret udbredt.

Opmærksomheden har på det seneste været rettet mod udbrud af svinepest. Den forekommer i to varianter, den klassiske og den afrikanske. Der findes en vaccine mod klassisk svinepest, men brug af vaccinen er forbudt. Den afrikanske er der ikke noget middel imod. Ingen af dem angriber mennesker. Afrikansk svinepest er konstateret i Belgien og forekommer i større omfang i bl. a. Rumænien og i betragteligt omfang i f. eks. Kina, hvor sygdommen ligesom i Rusland er ude af kontrol. I Danmark er der etableret foranstaltninger med henblik på, at undgå at afrikansk svinepest spredes hertil. Smitten spredes bl. a. gennem madrester, der henkastes til svin. Der er især risiko for spredning af svinepest i vildsvinebestanden, hvor dyrene går frit. Vildsvin søges holdt ude af Danmark ved hjælp af genetablering af et hegn langs grænsen til Tyskland. I samme retning virker et allerede for adskillige år siden etableret system med vaskepladser ved grænsen for lastvogne, der har været i udlandet og ved tilbagekomsten kunne medbringe smitstoffer. Svinepest smitter også gennem foder, og foder indkøbt i f. eks. Sydøsteuropa udgør en risiko.

Behandling af sygdomme hos dyr og mennesker kan blive vanskeliggjort eller i visse tilfælde umuliggjort som følge af resistens hos de bakterier, der forårsager sygdommen, således at de almindeligt anvendte mediciner – antibiotika – ikke virker. Det har længe været diskuteret, hvorledes resistensen fremkommer. Opmærksomheden har især været rettet mod landbrugets forbrug af antibiotika, der til tider har været ret betydeligt. Forbruget i Danmark er nu meget lille trods den intensive produktion. Hertil kommer, at foreløbig 40 svinebesætninger helt er ophørt med at bruge antibiotika og sælger deres produkter som antibiotikafri. I butikkerne hedder det: fremstillet uden brug af antibiotika. Imidlertid er det erkendt, at også hospitalers anvendelse og lægers udskrivning af antibiotika er medvirkende til resistensproblemerne opståen.

Landbrugserhvervet er også blevet kritiseret for at bruge for mange sprøjtemidler til fare for grundvandet og drikkevandet, og anvendelsen af disse pesticider er fra Folketingets og myndighedernes side med forskellige midler søgt begrænset mest muligt. Jens Munk Ebbesen omtalte, at en stor del af det danske landbrugsareal allerede nu

dyrkes med anvendelse af GPS. F. eks. er tilførsel af kalk i de senere år blevet gradueret på basis af jordprøver med GPS-koordinater. Der findes sensorer, der kan måle biomassen direkte ved bevægelse hen over marken. Sådanne oplysninger kan også fås via satellit. På basis af sådanne målinger kan laves særlige "tildelingskort", som kan indsættes i moderne landbrugsmaskiner. Disse kort kan styre maskinellen og gradue tildelingen af næringsstoffer og bekæmpelsesmidler efter behovet på de forskellige dele af marken med en præcision på 1-2 cm. Landbrugets kørende maskiner forventes i øvrigt snart ligesom bilerne at blive førerløse.

Et arbejdsområde som fødevarer sikkerhed og især det veterinære område kræver mange rejser, og Jens Munk Ebbesen er om ikke hver dag så flere gange om ugen på rejse rundt i verden. Rejserne koordineres ofte med Fødevarestyrelsen. Rejserne har ofte til formål at tage ud til Danmarks eksportmarkeder for at redegøre for de faktiske forhold omkring en sygdoms forekomst og bekæmpelse eller rydde en misforståelse af vejen. Det virker meget ofte bedre at mødes personligt i stedet for blot at tage telefonen eller sende en mail. Myndighederne på vore eksportmarkeder vil dog helst tale med veterinærdirektøren, der jo er ansat i Fødevarestyrelsen, og de er ikke helt så villige til at tale med en organisationsrepræsentant. Ofte kan det derfor være en fordel, at de følges ad, afhængig af sagens karakter. Det er af stor betydning, at de ansatte hos myndighederne på vore eksportmarkeder personligt kender de danske myndigheds- og organisationsrepræsentanter og kender til samarbejdet mellem danske myndigheder og erhvervsorganisationerne.

Fødevarerområdet har stor betydning for den danske økonomi og står for 25 % af Danmarks eksport. Det har været af stor betydning, at danske virksomheder har kunnet godkendes til udførsel til USA. Denne godkendelse opretholdes på grundlag af jævnlige inspektioner fra amerikansk side. Mange af vore eksportmarkedslande accepterer disse USA-godkendelser som deres egne. Derved er vore eksportmuligheder forbedret betydeligt.

Jens Munk Ebbesen talte levende og engageret om sit arbejde og gav deltagerne en spændende beskrivelse af væsentlige problemstillinger omkring fødevarerproduktion og forudsætningerne for at kunne omsætte dansk producerede fødevarer globalt.